

ЖИВОТЪТ – СЪБИТИЯ И РАВНОСМЕТКИ

Рецензия за книгата на Антон Баев „Светата кръв“¹

Мария Русева

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Ръкописът „Светата кръв“ на пловдивския поет, писател и журналист Антон Баев спечели специална награда в литературния конкурс за неиздаван български роман на фонд „Развитие“ за 2016 г. Това не е роман за вярата и религията, както би подсказало заглавието. Не е и исторически роман, макар действието да посяга към ключови събития от превратните за българската действителност десетилетия от 20-те до 50-те години на XX век. „Светата кръв“ на Антон Баев е роман в търсене на смисъл, равносметка на човешкото съществуване *въпреки* „голямата“ война или „преломната“ 44-та година. Романът завладява както с поетическото осмисляне на живота, така и с опита за неговото дневниково „изписване“: „Посягаме към белия лист, когато смисълът на живота започне да ни убягва“.

„Светата кръв“ може да се определи като роман от дневников тип, макар текстът да не притежава формалните характеристики на дневник. Саморефлексивността и тематизирането на самото писане се явяват водещи похвати при сюжетоизграждането. Главният герой Павел получава дневника на своя учител по литература Борис Конов, като в хода на неговото прочитане (в събиране и подреждане на липсващите елементи от житейската картина на учителя) героят предприема едно своеобразно *дописване*: „Не, не започнах да си водя дневник. Дописвах *Дневника* на Борис Конов“. През дневниковото начало връзката учител-ученик бива осмислена не само на базовото подражателно ниво оригинал-копие, но и като опит за диалог, допълване и опониране на записаните в дневника на учителя поанти. Двата житейски разказа – на учителя и на ученика, биват предадени в паралел. Текстът на „Светата кръв“ се придържа към класическата биографична форма, а с помощта на

¹ Антон Баев. Светата кръв. София: Развитие, 2016.

ненатрапчиви пасажи от индивидуални размишления биват конструирани в пълнота отделните образи.

Книгата е разделена на четири части, всяка от които получава като епиграф сонет от „Четири годишни времена“ на Вивалди, предаден в превод на Елка Димитрова. По този начин заглавията на частите „Покаяние“, „Изповед“, „Изкупление“, „Пречистване“ биват успоредени в синхрон със смяната на сезоните Пролет – Лято – Есен – Зима. Ясно бива открояна концепцията за обвързването на живота с всевечното изкупване на първородния грях, като поэтапно в текста бива утвърждавана както идеята за прекрочването на правилата в страстта, убийството и самоубийството, така и идеята за живота като вървене към смъртта (по Хайдегер): човек „цял живот тича към смъртта“. И в това тичане/вървене животът започва да се осмисля като *загуба*: „човек непрестанно губи по нещо, докато загуби всичко накрая“; животът е „една голяма загуба, състояща се от десетки и стотици малки загуби“. В „Светата кръв“ животът е жестокият, а смъртта е милостива.

В непрекъсната въртележка на търсене и себенамиране, опит за удържане и изгубване на смисъла се завърта и изтича съществуването на героите от провинциалния град Я. Но не времето или пространството ще определят посоките на човека в романа – градовете, макар и ясно разпознаваеми, биват маркирани само с началните си букви, а събитията и споменатите години, отчитащи промяната на времето, се явяват детайл, умело вплетен в предадените лични житейски истории.

Въпреки централното усещане за криза, за блуждаене в търсене на изход или на нови посоки, което държи читателя в напрежение, съществен за „Светата кръв“ се явява въпросът как човек избира да заяви своето присъствие в предаденото време и пространство – дали като тип адаптиране и оцеляване, или като пропадане по пътя на стихийността и желанието за надмощие и справедливост.

Водещ на рубриката: Борислава Иванова